

«ПОЧАТОК ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ»

ПЛАН

1. Причини та початок Другої світової війни. «Дивна війна» на лінії Мажино.
2. Напад Німеччини на країни Західної Європи. Капітуляція Франції.
3. Радянсько-фінська війна.

Література: Тетяна Ладиченко. Всесвітня історія для 10 класу. Київ, 2018 р. с. 126-132

1. Причини та початок Другої світової війни. «Дивна війна» на лінії Мажіно.

Основні причини війни - політичні суперечності, породжені недосконалою Версальською системою та агресивна політика нацистської Німеччини Японії та Італії. Головний винуватець – Німеччина.

II с. в. тривала 6 років і 1 день – **від 01. 09. 1939 до 02. 09. 1945р.**

У війні взяло участь понад 60 країн. На всіх фронтах було задіяно понад 100 млн. солдат.

Загальні людські втрати 70-80 млн. чол.. Найбільше втратили Рад. Союз та Китай.

У другій світовій війні світ вперше побачив і відчув на собі такі явища, як стратегічні килимові бомбардування, Голокост та застосування ядерної зброї.

1 вересня 1939 року Н. нападає на Польщу. Цей день вважається початком II с.в.

Німеччина. - 2800 танків

6 тис. гармат і мінометів

2 тис. літаків

1,6 млн солдатів і офіцерів.

Польща змогла виставити **870** танків і танкеток

4,3 тис. гармат і мінометів

407 літаків і близько

1 млн війська, але мобілізувати його вона не встигла.

03.09. Англія та Франція оголосили війну Німеччині. Вже через 10 днів після початку нападу стало очевидно, що П. терпить поразку. Німецька

авіація безроздільно панувала в повітрі, піддаючи нещадному бомбардуванню польські міста і села, а проти німецьких танків ішла в бій польська кавалерія.

Польські солдати демонстрували чудеса мужності, але доля П. була вирішена. 17 вересня зі Сходу на територію Польщі зайшли радянські війська, а 18 вересня польський уряд виїхав до Румунії, а звідти до Франції.

Гітлерівці нещадно бомбардували Варшаву і 27 вересня Варшавський гарнізон капітулював.

А. та Ф., які оголосили війну Нім-ні, не почали проти неї жодних бойових дій. На нім-фр. кордоні, так звана лінія Мажино, було зосереджено 115 французьких дивізій проти 23 німецьких. Але з вересня 1939 до травня 1940 тут ніхто не стріляв, не йшов в атаку і навіть не думав воювати. Тому журналісти назвали цю ситуацію «дивною, сидячою війною».

2. Напад Німеччини на країни Західної Європи. Капітуляція Франції.

Пам'ятаючи уроки Першої світової війни, Гітлер вирішує уникнути війни на два фронти і спочатку підкорити Європу. Це дає йому змогу зосередити більше сил у майбутній війні з Рад. Союзом, мобілізувати більше людей в нім. армію і замінити їх людьми з окупованих країн, а також поставити на службу Німеччині промисловість і с/г-во підкореної Європи.

9-10 квітня 1940 р. абсолютно не очікувано нім. війська з'являються в Данії і Норвегії. Датський король віддає армії наказ не чинити опір і здатися без бою. Норвегія пробує оборонятися, їй не допомогу Англія відряджає експедиційний корпус, але він повертається, не вступивши в бій.

Через місяць, 10 травня, німці входять в Бельгію, Нідерланди та Люксембург (Бенілюкс). Люксембург здається без опору, Нідерланди, хоча й пробують захищатися, теж програють і здаються через 4 дні. Бельгія протрималась 18 днів, але 28 травня капітулювала. Німці до цього часу вже були у Франції і блокували 400 тис. англійських солдат і частково французьких військ. «Дюнкеркське диво».

8 червня німецькі війська вийшли на береги Сени, що змусило уряд Франції залишити Париж, оголосивши його вільним містом. 14 червня німецькі війська без бою зайняли столицю Франції, а через три дні глава уряду маршал Анрі Петен звернувся до Німеччини з проханням про перемир'я.

Капітуляція Франції була підписана 22 червня 1940 року в Комп'єнському лісі, у тому самому штабному вагоні, де 22 роки тому 11. 11. 1918 було укладене принизливе для Німеччини перемир'я.

Німецька делегація на чолі з Гітлером біля штабного вагона маршала Фоша.

Згідно умов капітуляції Франція поділялася на дві частини – північну і південну. Північна знаходилась під повною окупацією Німеччини, а південною зі столицею у м. Віші керував маріонетковий уряд Петена.

Гітлер сподівався домовитись з Англією про спільні дії у війні проти СРСР. Але, зрозумівши, що Англія не піде на будь-яку угоду, Гітлер віддав наказ розпочати повітряну війну проти Англії. Англійські історики назвали її The Blitz. The Blitz - це бомбардування Англії з 7 вересня 1940 р. до 10 травня 1941 р. Хоча «блітц» була спрямована на багато міст по всій країні, почалася вона з бомбардування Лондона протягом 57 ночей підряд. За цей час загинуло понад 40 000 мирних жителів, з них – половина в Лондоні.

Підкоривши Європу, Гітлер зосередився на підготовці війни проти Радянського Союзу. У грудні 1940 року на нараді вищого командного складу своєї армії Гітлер назвав дату нападу на СРСР – 22 червня 1941 р.

Одна з вулиць Лондона після нальоту німецьких бомбардувальників.

3. Радянсько-фінська війна.

Наприкінці 1917 р., після захоплення більшовиками влади в Петрограді, Сенат Фінляндії проголосив незалежність країни. Ленін визнав нову державу. Незабаром в Росії почалася громадянська війна. Після громадянської війни, як відомо, почався процес створення СРСР. Фінляндія не приєдналася до цього процесу і до складу СРСР не увійшла.

Після початку Другої світової війни і окупації німцями Польщі Радянський Союз звернувся до Фінляндії з пропозицією відсунути кордон від Ленінграда на 150 км. Фіни відмовились. Тоді СРСР обстріляв власну територію і звинуватив у цьому Фінляндію.

Обстріляти власну територію і звалити все на майбутню жертву – класика. Першими у минулій війні її випробували німці (розстріл радіостанції у Гляйвіці). Через три місяці в р-ні містечка Майніла на Карельському перешийку сталінські солдати повторили цю провокацію на біс.

30. 11. 1939 СРСР оголошує війну Фінляндії. В цей самий день Карл Густав Маннергейм стає Верховним головнокомандуючим. (1867 - 1951)

Сталін був впевнений, що розіб'є Ф. за 10-12 днів. Але фінська армія добре навчена, мобільна, дисциплінована безперервно атакувала російські війська. Зима була морозною, і опускалася до -45. Радянські дивізії просто вимерзли. Головне у фінів – **ЛІНІЯ МАННЕРГЕЙМА**.

Згідно даних Російського воєнного архіву втрати радянської армії складали майже 200 тис. вбитими, 330 тис. – пораненими та обмороженими, 6 тис. – полоненими.

Втрати фінів – 25 тис. вбитими

Втрати Ф. теж були значні, хоча в людській силі фіни втратили у 5 разів менше, ніж Р.

Але у фінів і населення набагато менше (1, 8% - втрати від загальної кількості), у РС – 0, 15% від загальної кількості населення країни.

Населення Ф. – 3,7 млн., СРСР – 180 млн.

Ні Англія, ні Франція, ні США не допомогли Фінляндії. Єдине, що вони зробили, оголосили Радянському союзу санкції і виключили його з Ліги націй.

Щоб зберегти країну та уникнути людських втрат Маннергейм 12 березня підписує Московський мир. Прийняття перемир'я коштувало Фінляндії 11 відсотків її території, включно з другим містом країни Вііпурі, який росіяни назвали Виборгом. «Зимова війна» залишила після себе понад 25 тисяч загиблих фінів. СРСР у підсумку втратив майже 200 тисяч солдатів. Радянський лідер Микита Хрущов пізніше згадував «Усі ми – і в першу чергу Сталін – відчували у нашій перемозі поразку від фінів. Це була небезпечна поразка, оскільки вона заохочувала наших ворогів і залишала їх у переконанні, що Радянський Союз – це колос на глиняних ногах». Вже через рік після закінчення «Зимової війни» Фінляндія ухвалила рішення приєднатися до нацистського вторгнення в СРСР.

Домашнє завдання:

1. Уважно прочитайте і законспекуйте матеріал лекції.
2. Дайте відповіді на питання:

- Чим Гітлер пояснював загарбання Австрії?
- Як відреагувала Європа на «Аншлюс»
- Чому уряди Англії і Франції дозволили Гітлеру окупувати Чехословаччину?
- Чому Гітлер вирішив спочатку загарбати країни Західної Європи, а не Радянський Союз.

- Чим, на вашу думку, можна пояснити «дивну війну» на лінії «Мажино»
- Назвіть дату початку Другої світової війни.
- Як розвивалися події в Західній Європі весною і влітку 1940 р.?
- Чому, на вашу думку, поет О. Твардовський назвав радянсько-фінську війну «незнаменитая война»?

1. Рекомендований фільм до теми «Друга світова війна»: **Дюнкерк.**
Режисер: Крістофер Нолан.

Радянсько-фінська війна. Фотодокументи.

Радянська механізована колона, розгромлена фінськими партизанами.

Фінські солдати піднімають тіло замерзлого рад. офіцера.